

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ТА ДИЗАЙНУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
соціальної педагогіки та психології

О.В. Пономаренко

« » 2017 р.

Мистецтво балетмейстера

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістрів
спеціальності 026 – «Сценічне мистецтво»
освітньо-професійна програма «Театральне мистецтво»

Укладач: Гончаренко Ю.В. – кандидат педагогічних наук, доцент

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри акторської
майстерності та дизайну
Протокол № 1 від “29” серпня 2017 р.
Завідувач кафедри Г.В. Локарева

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології
Протокол № 1 від “29” серпня 2017 р.
Голова науково-методичної ради
факультету А.П. Поплавська

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 9	Галузь знань 02 – «Культура і мистецтво»	За вибором
		Цикл дисциплін самостійного вибору студента
Загальна кількість годин - 270	Спеціальність: 026 – «Сценічне мистецтво»	Рік підготовки:
		1-й
Розділів - 4	Освітньо-професійна програма: «Театральне мистецтво»	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 7,4	Рівень вищої освіти: магістерський	Практичні заняття
		52
		Лабораторні заняття
		26
		Самостійна робота
		192
		Вид підсумкового контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Мистецтво балетмейстера» є формування практичних умінь та навичок створення й побудови хореографічних етюдів, танців, композиції на основі принципів, законів та методів драматургії.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Мистецтво балетмейстера» є:

1. Навчити студентів створювати хореографічні твори на основі методів і законів драматургії.
2. Ознайомити студентів з специфікою постановочної роботи в танцювальних колективах.
3. Навчити не тільки танцювальній техніці, але й ознайомити з законами побудови композиції уроку.
4. Надати практичні вміння та навички з побудови танцювальної композиції.
5. Сформувати мотивацію до засвоєння основних структурних одиниць танцювального мистецтва.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- основний понятійний апарат дисципліни;
- закони драматургії в хореографії;
- стильові особливості в хореографії;
- методи та принципи побудови танцювальних номерів;
- стиль і манеру танців різних епох.

уміти:

- створювати танцювальні етюди, сюжетні і безсюжетні танці;
- працювати над постановкою театралізованих концертних програм;
- грамотно працювати з музичним матеріалом і застосовувати його в постановочній діяльності;
- використовувати отримані знання з композиції і постановки танцю у своїй професійній діяльності хореографа-постановника;
- орієнтуватися в проблемах сучасного хореографічного мистецтва.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **результатів навчання (компетентностей)**:

- Знання теорії та методики викладання хореографії як складової театрального мистецтва та знання основ роботи балетмейстера;
- Здатність планувати організацію театрального процесу, здійснювати поетапність пошуку художнього вирішення постановки творів усіх видів і жанрів на високому мистецькому рівні.

Міждисциплінарні зв'язки: курс «Мистецтво балетмейстера» є підґрунтям для опанування таких дисциплін як «Хореографія», «Майстерність актора», «Теорія та методика хореографії», «Сценічний рух», «Психологія творчості».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Створення танцювального образу.

Тема 1. Закони драматургії у постановочній діяльності хореографа.

Приклади створення образних та сюжетних танців із врахуванням законів драматургії: драматична побудова танцю – архітектоніка: експозиція (введення у дійство) розгорнута, продовжена, коротка; зав'язка (початок дійства); розвиток дійства (частина ступенів від зав'язки до кульмінації); кульмінація (момент найвищого напруження танцю); розв'язка (завершення або фінал танцю).

Тема 2. Відтворення сценарного плану за обраним студентом літературним або образотворчим твором.

Постановка фрагментів або танців малих форм за обраним літературним сюжетом, а також сюжетом з образотворчого твору. Підбір музичного матеріалу для здійснення постановочної роботи. Визначення стилю танцю, його лексичного наповнення. Розподіл ролей у сюжетній композиції. Практичне вивчення хореографічного тексту. Аналіз роботи студентів. Створення різноманітних танцювальних образів, сюжетів, хореографічних етюдів – розвиток активної творчої діяльності студентів.

Розділ 2. Постановочна діяльність балетмейстера.

Тема 3. Робота над композицією танцю.

Підготовка балетмейстера до постановочної діяльності: вивчення життя, побуту, фольклору народу, літературних, архівних матеріалів, особливостей танцювальної лексики, за якою відбуватиметься створення танцю. Робота над композицією танцю: вибір теми, визначення «над завдання», часу та місця дії, обставин, в яких вона відбувається, характеристика діючих осіб та їх стосунки. Вивчення музичного матеріалу та організаційна робота щодо створення музичного твору з використанням сучасних технічних засобів: комп'ютерні музичні програми, CD та аудіо носії.

Тема 4. Робота постановника з виконавцями хореографічного твору.

Вибір виконавців. Ознайомлення їх зі змістом постановочного твору, його формою, жанром та характером виконавців. Прослуховування музичного матеріалу. Врахування побажань виконавців. Репетиційний період: вивчення танцювальних рухів, показ малюнку, головного епізоду і рухів солістів танцю, сценічні та генеральна репетиції хореографічного твору. Підготовка до концертного виконання номеру.

Розділ 3. Методика створення масової хореографічної постановки.

Тема 5. Методика постановки масових танців.

Побудова хореографічної композиції та сюїтної форми танцю. Створення складних танцювальних малюнків, розробка основних фігур у постановці масового танцю. Діяльність балетмейстера по створенню масового танцю: підготовча діяльність, підбір музичного матеріалу, розробка основних та з'єднувальних рухів. Робота балетмейстера з виконавцями над технікою танцювальної композиції та над образною виразністю, артистичністю. Ретельна репетиційна діяльність: відпрацювання, закріплення, повторення масової хореографічної композиції.

Розділ 4. Творча діяльності хореографа-постановника з танцювальним колективом.

Тема 6. Постановочна діяльність за всіма законами драматургії.

Виконання завдань творчої роботи постановника: визначення замислу постановки (його ідея та тема); опис розвитку дії побудованого за законами драматургії з врахуванням місця, часу, характеристики дії, а також перерахування та характеристика дійових осіб, як основних так і другорядних. Використання природних та артистичних особливостей виконавців масового танцю. Репертуар – основна культурно-творча робота учасників колективу.

Тема 7. Методика виконавської майстерності як виразний засіб танцювальних композицій.

Постановочна діяльність балетмейстера. Розучування танцювальної композиції за мізансценами, частинами, основними фігурами. Робота над композицією танцю: спеціальна, детальна розробка сюжету, розподіл його на окремі майбутні музикально-танцювальні номери та епізоди. Робота з виконавцями у репетиційному приміщенні. Дисципліна під час репетиції. Підготовка до сценічного показу. Сценічний показ танцювальних творів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				І.з.
		л	лаб	практ	сам. робота	
1	2	3	4		5	
						I.з.
Розділ 1. Створення танцювального образу.						
Тема 1. Закони драматургії у постановочній діяльності хореографа.	36	-	4	6	26	-
Тема 2. Відтворення сценарного плану за обраним студентом літературним або образотворчим твором.	38	-	4	6	28	-
Разом за розділом 1	74	-	8	12	54	-
Розділ 2. Постановочна діяльність балетмейстера.						
Тема 3. Робота над композицією танцю.	42	-	4	8	30	-
Тема 4. Робота постановника з виконавцями хореографічного твору.	44	-	4	10	30	-
Разом за розділом 2	86	-	8	18	60	-
Розділ 3. Методика створення масової хореографічної постановки.						
Тема 5. Методика постановки масових танців.	44	-	4	10	30	-
Разом за розділом 3	44	-	4	10	30	-
Розділ 4. Творча діяльності хореографа-постановника з танцювальним колективом.						
Тема 6. Постановочна діяльність за всіма законами драматургії.	36	-	4	6	26	-
Тема 7. Методика виконавської майстерності як виразний засіб танцювальних композицій.	30	-	2	6	22	-

Разом за розділом 4	66	-	6	12	48	-
<i>Усього годин</i>	270	-	26	52	192	-

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Закони драматургії у постановочній діяльності хореографа.	6
2	Відтворення сценарного плану за обраним студентом літературним або образотворчим твором.	6
3	Робота над композицією танцю.	8
4	Робота постановника з виконавцями хореографічного твору.	10
5	Методика постановки масових танців.	10
6	Постановочна діяльність за всіма законами драматургії.	6
7	Методика виконавської майстерності як виразний засіб танцювальних композицій.	6
	Разом	52

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Закони драматургії у постановочній діяльності хореографа.	4
2	Відтворення сценарного плану за обраним студентом літературним або образотворчим твором.	4
3	Робота над композицією танцю.	4
4	Робота постановника з виконавцями хореографічного твору.	4
5	Методика постановки масових танців.	4
6	Постановочна діяльність за всіма законами драматургії.	4
7	Методика виконавської майстерності як виразний засіб танцювальних композицій.	2
	Разом	26

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Закони драматургії у постановочній діяльності хореографа.	26

2	Відтворення сценарного плану за обраним студентом літературним або образотворчим твором.	28
3	Робота над композицією танцю.	30
4	Робота постановника з виконавцями хореографічного твору.	30
5	Методика постановки масових танців.	30
6	Постановочна діяльність за всіма законами драматургії.	26
7	Методика виконавської майстерності як виразний засіб танцювальних композицій.	22
	Разом	

8. Види контролю і система накопичення балів

Накопичення балів студентами відбувається у період вивчення дисципліни на підставі проведення викладачем двох основних видів контролю: **поточного** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу в обсязі певної теми чи окремого розділу) та **підсумкового** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу по завершенню курсу).

1 семестр

Поточне тестування та самостійна робота			Екзамен	Сума
Атестація 1	Атестація 2		40	100
Розділ 1	Розділ 2			
30	30			

2 семестр

Поточне тестування та самостійна робота			Залік	Сума
Атестація 3	Атестація 4		40	100
Розділ 3	Розділ 4			
30	30			

Максимальна кількість балів за результатами поточного контролю складає 60 балів за практичні вміння, а саме:

- 60 балів за практичні вміння (розробка сценарного плану танцювального етюдів за законами драматургії, створення хореографічного тексту до відповідного танцювального образу, розробка лібрето та танцювального тексту до нього) (розучування хореографічних творів з урахуванням законів архітекtonіки, музичного супроводу, танцювальної лексики відповідно до розкриття художнього образу та хореографічного малюнку).

Допуск до підсумкового контролю складає 35 балів.

Максимальна кількість балів за результатами підсумкового контролю складає 40 балів:

- за практичні вміння розробити, створити та презентувати масову хореографічну композицію.

1 семестр

з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Відтворення розробленої драматургії танцю малої форми на сценічному майданчику: по партіям та частинам. <i>Термін виконання: під час проведення практичних занять (розділ 1).</i>	2	5	10
2	Відтворення розроблених малюнків та фігур	1	10	10

		танцю на сценічному майданчику. <i>Термін виконання: під час проведення практичних занять(розділ 1).</i>			
3		Демонстрація розробленої танцювальної драматургії малої форми, її малюнків та фігур. <i>Термін виконання: під час контрольного заняття (розділ 1).</i>	2	5	10
4		Розучування основних рухів танцювального тексту з виконавцями для створення відповідного хореографічного образу. <i>Термін виконання: під час проведення практичних занять (розділ 2).</i>	1	10	10
5		Розучування єднальних рухів танцювального тексту для створення хореографічного твору малої форми. <i>Термін виконання: під час проведення практичних занять (розділ 2).</i>	1	10	10
6		Демонстрація хореографічного тексту танцю малої форми. <i>Термін виконання: під час контрольного заняття (розділ 2).</i>	1	10	10
7	Залік	Практична складова. Презентація створеного хореографічного твору малої форми. <i>Термін виконання: згідно з графіком заліково-екзаменаційної сесії.</i>	1	40	40
Усього					100

2 семестр

з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Відтворення плану танцювальної композиції на сценічному майданчику: розподіл ролей серед виконавців, розбір по мізансценах, частинах. <i>Термін виконання: під час проведення практичних занять (розділ 3).</i>	1	10	10
2	Відтворення фігур та малюнків до танцювальної композиції на сценічному майданчику.. <i>Термін виконання: під час проведення практичних занять(розділ 3).</i>	1	10	10
3	Демонстрація розробленої танцювальної драматургії масової форми, її малюнків та фігур. <i>Термін виконання: під час контрольного заняття (розділ 3).</i>	2	5	10
4	Робота над композицією танцю: спеціальна,	1	10	10

		детальна розробка лексичного наповнення, розподіл його на окремі майбутні музичально-танцювальні номери та епізоди. <i>Термін виконання: під час проведення практичних занять (розділ 4).</i>			
5		Робота з виконавцями над технікою танцювальної композиції та над образною виразністю. Відпрацювання масової хореографічної композиції. <i>Термін виконання: під час проведення практичних занять (розділ 4).</i>	1	10	10
6		Демонстрація хореографічного тексту танцювальної композиції. <i>Термін виконання: під час контрольного заняття (розділ 4).</i>	2	5	10
7	Залік	Практична складова. Презентація створеного хореографічного твору масової форми (танцювальної композиції). <i>Термін виконання: згідно з графіком заліково-екзаменаційної сесії.</i>	1	40	40
Усього					100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Барышнікова Т. Азбука хореографії / Татьяна Барышнікова. – М. : Рольф, 2001. – 272 с. : ил. – (Внимание: дети!)

2. Безклубенко С. Д. Народження танцю : [розд. з книги] / С. Д. Безклубенко // Радянська школа. – 1990. – № 12. – С. 48–53.
3. Ваганова А.Я. Основы классического танца. 7 – е изд., стер. / А.Я. Ваганова. – СПб. : Издательствр «Лань», 2002. – 192 с. – (Учебники для вузов. Специальная литература).
4. Василенко К. Лексика українського народносценічного танцю : Репертуарний збірник. – К. : Мистецтво. –1990. – № 5. – 223 с. – (Б-чка худож. самодіяльності „Райдуга”).
5. Василенко К. Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю : навч. посібник для ін-тів культури / Василенко Кім Юхимович. – 3-тє вид., доп. і перероб. – К. : Мистецтво, 1996. – 494 с.
6. Васильева-Рождественская М. В. Историко-бытовой танец / Васильева-Рождественская Маргарита Васильевна. – М. : Искусство, 1962. – 390 с.
7. Верховинець В. М. Теорія українського народного танцю / В. М. Верховинець. – 5-те вид., доп. – К. : Музична Україна, 1990. – 150 с.
8. Гуменюк А. І. Народне хореографічне мистецтво України / А. І. Гуменюк. – К. : Вид-во АПН УРСР, 1963. – 235 с.
9. Гусев Г. П. Методика преподавания народного танца : Упражнения у станка : учеб. пособие для вузов искусств и культуры / Гусев Геннадий Петрович.. – М. : ВЛАДОС-ПРЕСС, 2002. – 206, [1] с.; ил., ноты.
10. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю : посібник : Частина перша / Зайцев Євген Васильович. К. : Мистецтво, 1975. – 223 с.

Додаткова:

1. Балет: энциклопедия / гл. ред. Ю. Н. Григорович. – М. : Советская энциклопедия, 1981. – 623 с. : ил.
2. Барвистий віночок : збірка сюжетних танців для дітей молодшого і середнього шкільного віку. – К. : Музична Україна. 1978. – 120 с.
3. Березова Г. А. Классический танец в детских хореографических коллективах / Г. А. Березова. – К. : Муз. Украина, 1979. – 259 с.
4. Василенко К. Ю. Українські народні танці для дітей / Василенко Кім Юхимович. – К. : Муз. Україна, 1985. – 80 с.
5. Загорц М. Танцы / Мета Загорц ; [пер. со словен. И. Ругел]. – М. : Ижица, 2003. – 79 с. : ил.
6. Зубатов С. Л. Методика роботи з хореографічним колективом / С. Л. Зубатов. – К. : Інститут підвищення кваліфікації працівників культури, 1997. – 100 с.
7. Зубатов С. Л. Основи викладання українського народно-сценічного танцю / С. Л. Зубатов. – К. : ІПК ПК, 1995. – 133 с.

8. Майорова О. Українські танці / О. Майорова // Мистецтво та освіта. – 2000. – № 4. – С. 26–37.
9. Поклад І. Танець та його функції в історії людства (культурно-історичний та психологічний аналіз) / І. Поклад // Українське мистецтвознавство : матеріали, дослідження, рецензії. – К. : Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології, 2004. – С. 227–232.
10. Теорія та методика викладання народно-сценічного танцю : Програма для студ. спец. 7.020202 "Хореографія" спеціалізації "Народна хореографія" / Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв ; уклад. В. О. Камін. – К. : ДАКККиМ, 2003. – 29 с. – Бібліогр.: с. 28–29.
11. Ткаченко Т. С. Народный танец / Т. С. Ткаченко ; под общ. ред. Н. И. Львова. – М. : Искусство, 1967. – 656 с.
12. Ткаченко Т. С. Работа с танцевальным коллективом / Т. С. Ткаченко. – М. : Искусство, 1958. – 148 с.
13. Українські народні танці / упоряд., вступна стаття та примітки А. І. Гуменюка ; за ред. П. П. Вірського. – К. : Наукова думка, 1969. – 615 с.
14. Уральская В. И. Природа танца / Уральская Валерия Иосифовна. – М. : Сов. Россия, 1981. – 110 с. : ил.
15. Уральская В. И. Рождение танца / Уральская Валерия Иосифовна. – М. : Сов. Россия, 1982. – 143 с. : ил. - (Б-чка "В помощь худож. самодеятельности" ; № 18).

Інформаційні ресурси:

1. Гиршон А. Импровизация и хореография / А. Гиршон // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://psitren.nm.ru/articles/improvez.html>.
2. Лепкофф Д. Контактная импровизация или Что происходит, когда я фокусирую внимание на ощущении гравитации, земле и партнере? / Д. Лепкофф // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://girshon.ru/txt/lepkooff.htm>.
3. Моргенрот Д. Структурная танцевальная импровизация (отрывки из книги) / Д. Моргенрот // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://girshon.ru/txt/joyce2.htm>.
4. Пэкстон С. История и будущие импровизации / С. Пэкстон. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://girshon.ru/txt/paxton1.htm>.
5. Энциклопедия танца. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.krugosvet.ru/node/39681?page=3,19>
6. Энциклопедия балета. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niv.ru/doc/ballet/encyclopedia/index.htm>
7. Український народний танець // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrainian-dancing.com/biblioteka4.html>

8. Ваганова А. Основы классического танца / А. Ваганова. // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.balletmusic-books.narod.ru/Vaganova/Vaganova_main_page.htm
9. Историко-бытовой танец // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://muzikalkairk.ucoz.ru/publ/istoriko_bytovo_j_tanec/57
10. Историко-бытовой танец // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://miniteatr.com.ua/>

Погоджено

навчальний відділ

« 11 » травня 2017 р.